

Д. Г. Переяслова, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка*

АВІАЦІЙНИЙ ТРАНСПОРТ У СТРУКТУРІ ТУРИСТИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

У статті розглянуто авіаційний транспорт у структурі туристичних перевезень, досліджено інфраструктуру авіаційного обслуговування, проаналізовано попит авіаційних послуг, стан транспортної системи та авіаційного пасажиро обігу України та у світі.

Ключові слова: *авіаційний транспорт, види авіа транспорту, інфраструктура, авіаційні послуг, аеропорт.*

The article considers air transport in the structure of tourist transportation, investigates the infrastructure of air service, analyzes the demand for air services, the state of the transport system and air passenger circulation of Ukraine and in the world.

Key words: *air transport, types of air transport, infrastructure, aviation services, airport.*

Постановка проблеми. У сучасний період, головним якісним показником транспорту виступає доступність. За даними багатьох досліджень, транспортна послуга сягає

60% у структурі вартості туристичних продуктів. Розвинута авіаційна інфраструктура, налагоджена робота між елементами туристичних послуг, швидкість переміщень пасажирів та вартість повинні створювати позитивні тенденції щодо подальшого розвитку авіа транспорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання транспортного обслуговування, розвитку транспортної системи та організацій подорожей були покладені в основу досліджень таких учених, як: В.Ф. Кифяк, В. Г. Герасименко, О.О. Любіцева, М.Б. Биржаков, В. И. Никифоров, І. В. Давиденко та інші. У їх наукових роботах розглянуто транспортну складову як ціноутворюючу. Але подальшого вивчення потребують питання попиту і пропозиції авіаційних видів транспорту, ціноутворення таких послуг, подальшого розвитку транспортної інфраструктури та інноваційності.

Мета роботи. Проаналізувати авіаційний транспорт у структурі туристичних перевезень.

Виклад основного матеріалу. Розвиток транспорту є невід'ємною частиною наростання процесів глобалізації в світовій економіці, що обумовлює зміну якісного рівня продуктивних сил, урбанізацію, необхідність раціонального ставлення до навколишнього середовища, збільшення вільного часу та загальне зростання культурного рівня населення.

Послуги перевезення присутні у складі будь-якого туристичного продукту. Перш за все, це перевезення туриста на далеку відстань по всьому маршруту туру, трансфер до місць тимчасового перебування – готелів, пансіонатів, санаторіїв, а також транспортні послуги у місці перебування, наприклад, екскурсійні. Слід зазначити, що надання транспортних послуг неналежної якості може зіпсувати враження від усього туру, викликати масу негативних відгуків і знизити конкурентоспроможність туристичного підприємства.

Для перевезення туристів під час подорожі можуть бути використані різні види транспорту: повітряний, автомобільний, залізничний, водний. Кожен з них має певні особливості щодо умов використання в туристичних перевезеннях.

Динаміка використання транспорту в туристичній діяльності свідчить про різні тенденції в залежності від виду транспорту. Аналіз звітності UNWTO за період з 2006 по 2018 роки показав, що частка перевезень залізничним транспортом в загальному обсязі перевезень туристів усіма видами транспорту зменшилася з 4% до 2%, частка перевезень водним транспортом – зменшилася з 7% до 4%, частка перевезень автомобільним транспортом – зменшилася з 45% до 39%, а частка перевезень повітряним транспортом – зросла з 44% до 55%, що свідчить про стійку світову тенденцію зростання ролі повітряного транспорту в туристичних перевезеннях [2].

Якщо брати статистичні дані України, то і тут ми можемо спостерігати ріст використання авіаційного транспорту. Українські авіаційні компанії у період січень–серпень 2021 р. перевезли 5,9 млн пасажирів (на 90,7% більше, ніж за січень-серпень 2020 року); пасажирообіг становив 11,74 млрд пасажиро-кілометрів (на 75,2% більше) [3].

Повітряний транспорт швидко та динамічно розвивається і з кожним роком займає все міцніші позиції в загальносвітової транспортній системі.

Найбільшими аеропортами світу є:

1. Аеропорт імені короля Фахда (Саудівська Аравія)
2. Аеропорт Денвера (США)
3. Аеропорт Хартсфілд-Джексон (США)
4. Міжнародний аеропорт Шоуду (Китай)
5. Міжнародний аеропорт Дубаю (ОАЕ)
6. Хітроу (Великобританія)
7. Шарль де Голль (Франція)

Не менш важливим фактором розвитку авіа транспорту є авіакомпанії. Найбільшими у світі є: «Пан-Амерікен»(англ. Pan American World Airways) і «Дельта» (англ. Delta Air Lines), США; «Джал» (англ. JAL, Japan Airlines), Японія; «Брітіш Ейрвейз» (англ. British Airways), Велика Британія; «Ер Франс» (фр. Air France), Франція; «Люфтганза» (нім. Lufthansa), Німеччина; «Сінгапур Ейрлайнз» (англ. Singapore Airlines), Сінгапур та інші [4].

Якщо говорити про Україну, то станом на 2020 рік в країні функціонує до 20 аеропортів, з яких 2/3 потребують реконструкції та суттєвого переоснащення. Аеропорт Бориспіль – міжнародний аеропорт міста Києва, найбільший за обсягами авіаперевезень аеропорт на території України. Аеропорт Бориспіль-єдиний аеропорт України, який обслуговує трансконтинентальні рейси.

В Україні авіаційний транспорт представлений фірмами «Міжнародні авіалінії України» (англ. Ukraine International Airlines), «Дніпроавіа» та ін.

Високі темпи росту популярності обумовлюються постійним розширенням географії подорожей та стійкою тенденцією скорочення термінів поїздок. Набувають популярність короткострокові тури на далекі відстані, що пов'язано з розвитком таких видів туризму, як шоп-тури і бізнес-тури, де визначальним фактором є швидкість. При виборі доставки туристів до місця відпочинку враховуються види рейсів.

Регулярні рейси – це рейси, які виконуються цілий рік, затверджуються міжрядовими угодами, вилітають згідно заздалегідь встановленого розкладу. Зазвичай, регулярні рейси мають більш лояльні умови бронювання, повернення або зміни дат, на відміну від чартерного перевезення, де повернення і перебронювання неможливі.

Чартерний (нерегулярний) рейс – рейс, який здійснює авіакомпанія по замовленню туроператора. Туроператори

укладають з авіакомпаніями договір, відповідно до якого викупають всі місця у літаку або частину місць для виконання одного або декількох рейсів, а потім самі продають квитки і формують списки пасажирів [1].

Регулярні внутрішні пасажирські перевезення між 11 містами України виконували чотири вітчизняні авіакомпанії, зокрема «Міжнародні авіалінії України», «Мотор Січ», «Роза вітрів» та «Скайап». За 9 місяців 2019 року регулярними рейсами у межах України перевезено 875,6 тис. пасажирів, що на 8 відсотків більше, ніж було перевезено за аналогічний період минулого року. Станом на 2020 рік, на ринку вже функціонувало 6 провідних авіакомпаній, а саме: «Міжнародні авіалінії України», «Азур Ейр Україна», «Роза вітрів», «ЯнЕйр», «Браво» та «Атласджет Україна», які виконували 95% загальних обсягів пасажирських перевезень.

У 2020 році обсяги внутрішніх авіаперевезень знизилися фактично в два рази в порівнянні з 2019 через пандемію й таким чином, авіаційна галузь зазнала збитків приблизно на 10-15 мільярдів доларів. Але, можливість розвивати якісний авіаційний ринок ще є – це застосування нульової ставки ПДВ для внутрішніх авіаперевезень [5].

Висновок. Таким чином, розвинений транспортний комплекс дає можливість урізноманітнити транспортні послуги, зробити їх взаємозамінними і тим самим впливає на зростання загальної рухомості населення і розвиток туризму. Туризм повністю залежить від транспорту, його безпеки, швидкості і зручностей, що надаються туристу під час його пересування. Масштабна реконструкція та будівництво авіаційної інфраструктури національного та міжнародного значення, що принесуть користь усім регіонам країни, покращать якість життя людей та з'єднають її швидкісним і безпечним повітряним сполученням.

Для успішного розвитку української авіації потрібно мислити масштабними проектами та рухатися швидше наших сусідів, аеропорти-конкуренти на східноєвропейських ринках не сплять, тому ми маємо бути готові запропонувати конкурентний авіаційний продукт з перших днів відновлення галузі.

Список використаних джерел

1. Авіарейси.URL: <https://avia.ifly.ua>
2. Все про туризм: туристична бібліотека.URL: <https://tourlib.net>
3. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/express/expr2021/09/117.pdf>
4. Найбільні аеропорти світу.URL: <https://uk.vintage-celebrity.com/7767555-the-largest-airports-in-the-world>
5. Статистичні дані в галузі авіатранспорту.URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-v-galuzi-aviatransportu.html>